

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Brno

- 5. 1. 1970

ze dne

Zábavné starosti s tetou

CHARLEYOVA teta britského herce a dramatika Jevana Brandona-Thomase se dočkala za víc než tři čtvrti století od svého zrodu tolika úspěchů (0 nejpodstatnějších z nich se dočte návštěvník v programu posledního nastudování ostravského Divadla Petra Bezruče), že sama tato skutečnost svádí dramaturgi k zařazení hry do programu.

KOMICKÉ situace, vyplývající jednak z převleku mladého muže ve starou tetu jednoho z dalších dvou přátel, jednak ze situací, do nichž se tato „teta“ pak dostane, zvláště když se objeví ta pravá, nejsou zdaleka něčím novým a patří spíše k méně náročným prvkům komiky. Ale při spontánním hereckém projevu a živém spádu děje stačí diváka rozesmávat i dnes.

O tento výsledný čin se v ostravském nastudování přičinila v první řadě režie hostujícího Aloise Müllera, která dovedla hře poskytnout příslušný švih, zde nepochybně za přispění pohybové spolupráce rovněž hostující Julie Jastřembské a funkční scény Otakara Schindlera. Zatímco trojlístku mladých dívek (Jana Postlerová,

Evelyna Steimarová a Blanka Meierová) poskytla hra pouze možnost být půvabnou ozdobou jeviště, tíha komiky spočívala na mužských představitelích. Malou výjimkou zde byl pouze výstup komorné Ludmily Bednářové, jinak s dějem ani nesouvisející, která ve scéně se sluhou Milana Šulce dokázala z malé úločky vytěžit maximum komického účinku. Milan Šulc to také byl, který svým pojetím humoru podtrhával vyznění scénických situací. „Teta“ Miloslava Čížka byla v souladu s úlohou poznamenána jeho osobní přirozeností, jakýmsi projevem vnitřní zábrany z donucování k převleku — v šatech i povaze. Ve dvojici mladých mužů stála jako protiklad Handlový aktivita Těšitelova ustaranost. Ve dvojici stárnoucích uchazečů o „tetinu“ ruku dovršovali komičnost situací vojácky sušší lindiřich Dvořák se zemitějším Milanem Sovou. Skutečnou tetu představovala Radvana Havelková.

A tak tedy divadlo opět poskytuje své široké návštěvnické obci příjemnou pohodu s dostatkem příležitosti k zasmání. ars

★

Práce, Ostrava

- 4. 1. 1970

Aby u bezručovců nebyla nouze o diváky i dobrou náladu

„Charleyova teta“ to spolehlivě zařídí

Plných 78 let se nepřetržitě hraje světová veselohra Jevana Brandona-Thomase „Charleyova teta“ po celém světě. Byla uvedena i televizí mnoha států, zfilmována, dosáhla úctyhodných 1644 repríz při jevištním provedení v New Yorku, rozesmává zvláště anglické diváky po dobu vlády již šesti britských panovníků a při sestavování žebříčku nejhranějších představení v českých a slovenských divadlech dosáhla před 14 lety i u nás suverénního primátu.

Tato fakta jsou nejlepším důkazem kvality hry. Stojí jistě za zmínku, že ji napsal herec pro herce — slavný komik pro ještě slavnějšího komika. Snad právě proto má tento kratochvilný mumraj, rozpustilý šprým, tolik pravého divadelního nervu, bystrosti a humoru, že přechází neotřelý z generace na generaci. Její autor J. B. Thomas ve své životní dráze v leccems připomíná o více než 200 let staršího J. B. Moliéra, v „Charleyově tetě“ především tím, že při všem rozmaru ukazuje společnost se svými chybami a směšnostmi a nastavuje nemiloděrně zrcadlo všem povýšenům a pokrytcům z řad před stoletím v Anglii téměř nedotknutelné šlechty.

V podání bezručovců, která je jejich poslední premiérou, je „Charleyova teta“ znamenitým představením. Má nadlehčený hravý půvab, šprýmovné ladění, vzruch a především od první věty prvního jednání takový spád a tempo, že herci nejenom celkem zdařile absolvují slovní

etudy (při přijatelné srozumitelnosti), ale navíc prokazují mnozí vlohy i výkony téměř artistické. V celém tom komediálním mumraji jsou jeho aktéři dokonalé uvolnění, představení se lavinovitě žene (zvláště v I. jednání) od jednoho výborného nápadu k druhému. Obdivuhodná lehkost inscenace je dána jejím přísným řádem a za tím je v představení ukryt jeho nejspěšnější tvůrce, hostující režisér Alois Müller ze SDO. A Müller umí citlivě pracovat s herci, umí vytvořit v kolektivě plodnou tvůrčí atmosféru, umí křesat z interpretů maxima jejich stávajících tvůrčích možností. Dokladem je uvolněnost celého ansámblu, stylovost hereckých kreseb zapadajících do režijní koncepce, ale především zdařilý herecký výkon představitel hlavní role M. Čížka. Herec hraje a dodejme obdivuhodně suverénně převážně vděčnou ženskou převlekovou roli, D. Lucii, a za tu je většinou postav hry považován. Čížkovo převtělení z lorda Babberlyho v Donu Lucii nese pečeť zdravé komediálnosti i herecké charakterovosti, a to vše s mírou vkusu.

V ostravském Divadle Petra Bezruče při představeních „Charleyovy tety“ zaplněné hlediště doslova bouří smíchy. Zasloužil se o to autor - herec J. B. Thomas, inscenátor - herec i režisér A. Müller, a pak všichni účinkující herci, a bylo by nespravedlivé alespoň tři nejlepší herecké výsledky nevyjmenovat: M. Šulce, J. Těšitele a J. Dvořáka. Třeba však zdůraznit, že na úspěchu inscenace mají úměrnou zásluhu i hostující choreografka J. Jastřembská, která s činoherními herci vytvořila vlivný kolotoč vtipně rozmarných tanečních evolucí, a O. Schindler, který navrhl jednoduchou funkční scénu, ale efektní, s možnostmi rychlých přestavb, především však vzdušnou, ponechávající herci plný a v této inscenaci tolik potřebný nestísněný jevištní prostor.

VÁCLAV ŠKAPA

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, venkov

ze dne

21. 1. 1970

Stará dobrá Charleyova teta

Charleyovu tetu napsal Angličan Jevan Brandon-Thomas. Je to fraška — a jak se můžete dočíst v Kapesním slovníku cizích slov, znamená to veselohru obhroublejšího rázu. Sel jsem se tedy hrubě veselít, a to do Divadla Petra Bezruče v Ostravě, kde hru pohostinsky nastudoval herec Státního divadla Alois Müller.

Nebyl jsem zklamán, poveseil jsem se hrubě dost, a navíc prohloubil zážitek z Neffova Malého velkána, kde ústřední postava Pavel Zuna je v jakémisi ochotnickém vztahu právě k Charleyově tetě. Neffův román byl vydán v

roce 1936. Spisovatelova bezděčná zmínka o imenované frašce dokazuje už tenkrát její všeobecnou oblibu a, ve vztahu k románovému hrdinovi, i literární pokleslost. Divadelní jeviště a zvláště jeho obecenstvo však potřebují návraty třeba i (taktéž podle mého) literárně pokleslé, jen když z nich plyne jistota, že se jim divák bude smát.

V případě Charleyovy tety je smích předem zaručen, neboť příběh hry i její charaktery jsou už tak dalece historicky panoptikální, že divákovi nečiní žádné potíže smát se smíchem naprosto svrchovaným, bezpečným, shovívavým a dobromyslně moudrým, smíchem obecné situace člověka, bez tajemství, bez poznání, z příslušné vzdálenosti. Tak se lze smát jen uzavřené minulosti. Tak fyzicky důkladně se neumíme smát současnosti, ta nás ještě vášnivě zabírá, my se do ní ponojujeme. Když se potřebujeme nadechnout, uděláme to anekdoticky, na vteřinu.

Smích, který se ozývá při představení Charleyovy tety, je tedy spontánní užitečný i krásný. Neříká to smích literárních ideologů, ale těch, kteří jsou rádi na světě skrze smysl i ducha, tedy také skrze bránici a ta je dost univerzální a dost zkušená, aby věděla, kdy se má zvučně zachvít.

To také věděl režisér Alois Müller a udělal pro naši bránici to nejlepší. Nedovolil totiž, abychom se brzy unavili situační komikou, a tak naladil představení i do tónů společenské konverzačky.

A to bylo milé a k nám divákům jaksi taktní. Alois Müller hrál příběh i charaktery, které se bohužel podařilo vytvořit asi jen z poloviny, ale situační komika nebyla přece jen tak tvrdě vypíchnutá, tak to nabízela příležitost Stala se součástí Müllerovy jemné veseloherní metody. Odtud pramení uměřenost i základní vkus inscenace.

Herecký ansámbl měl vyrovnanou úroveň. Obsazení ovšem nebylo, domnívám se, zkušeným rozdělením partů. Snad bylo dílem nutnosti, ale přesto herci dobře odehrávali v daném režijním ovzduší. Někteří byli komediálně přesní a jejich výkony rezonovaly. Myslím především na Milana Sulce v roli sluhy Brassetta: ukázněný, precizní v gestu i grimase, vnitřně i vnějšně gymnasticky pružný a napiatý Sulc byl oporou inscenace. Studentská dvojice, Pavel Handel a Jaroslav Těšitel, byli zbrklí, zamilovaní a povedení, právě tak napůl vážní angličtí studenti a napůl kluci abychom to s porozuměním zažili Milan Čížek v roli tety měl u obecenstva nesporný úspěch. Nepřehlédnutelnou postavíčkou přímo graficky ztvárněnou byla Betta Ludmily Bednářové i Milan Sova poutal expresivní výbušností, i když by se dalo v hereckých prostředcích leccos vytříbit co je pro diváka už známé.

Brandonova fraška není dramaturgickým poklesekem, je spíše nápadem, který dokázal, že stará dobrá Charleyova teta a její situační humor ještě žije. V dramaturgické řadě mezi Faustem, Lesem Ptákovinou, Českou máš je ovšem slabším článkem důkazem, že Divadlo Petra Bezruče je divadlem repertoárovým, baňaticím o diváka.

ZDENĚK KRČMAR

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník, Ostrava

31. 1970

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Vpřed, Liberec

25. XI. 1969

Věčná tetička

Téměř osmdesát let už baví diváky i herce rozpustilá komedie Angličana J. Brandona-Thomase „Charleyova teta“, která se koncem roku objevila i na prknech ostravského DPB.

Tato milá divadelní taška-fice, bravurně vypočítaná na jevištní efekt, našla citlivého režiséra v Aloisu Müllerovi, j. h., který zřejmě má zalíbení v mize lehčího ražení. Dovede výbor-

ně rozehrát a ~~gradovat~~ text zejména tam, kde už je mechanismus komiky spuštěn naplno dějem. Méně se mu zatím daří zachovat pevný obrys celé režijní stavby. Nicméně je publikum mimořádně vděčné za řadu šťastných míst, komediálně svěžích výstupů i divadelnost postavíček, zdůrazněnou přiměřenou nadsázkou i lehkou parodii této nadsázky.

Ústřední role se překvapivě dobře zhostil nový člen souboru Miloslav Čížek, jehož herecký rejstřík je zřejmě bohatší, než naznačila postava Nešťastlivce v nedávné inscenaci Ostrovského „Lesa“. Výstižné typy vytvořili M. Šulc (Brasnet), J. Dvořák (sir Francis) a neodolatelný M. Sova v úloze Spettiga.

[Kw]

CHARLEYOVA TETA

Obzohra Divadla F. X. Šaldy uvedla premiéru jedné z nejslavnějších novodobých frašek anglického dramatika Jevana Brandona-Thomase, „Charleyova teta“.

Hru autor napsal pro slavného viktoriánského herce Penleye. Na jeho přání tenkrát odpověděl: „Když mne o hru požádá takový herec jako jste vy, to už samo o sobě je inspirace. Ale jak najít pro vás něco zajímavého? Vždyť vy jste hrál všechno možné — mnichy, kuráty, čišníky, lordy, sportovce...“ Penley se v tu chvíli zatvářil tak truchlivě, že Thomasovi něco v hercově tváři připomnělo fotografii jeho staré tety... v čepci a krajkové šále. Zeptal se: „Už vás někdy napadlo, abyste si zahrál ženskou?“ Na Penleyho smích odpověděl: „Šlo by ovšem o záměnu osob, a vtip by byl v tom, že byste vypadal jako ženská, ale pořád byste pro-

zrazoval chováním, že ženská nejste...!“

Počátkem tedy byl tento výborný nápad, který vyústil v úspěšnou premiéru 29. února 1892 v divadle Bury St. Edmund's. „Charleyova teta“ se rozletěla po jevištích celého světa, přežila úspěšně pět britských panovníků, dočkala se zpracování filmového, televizního, rozhlasového, muzikálového, aniž pro svůj pokročilý věk a mnohostrannou slávu ztratila cokoliv ze schopnosti rozesmávat milovníky dobrého humoru bez rozdílu rasy, náboženství a politického přesvědčení.

Režisérem libereckého představení je Karel Kříž a titulní roli hraje Erik Zámeš, další role Jiří Zapletal, František Čužna, Alois Švehlík, Josef Vajnar, Miroslav Bílek, Lea Bernhardtová, Eva Řepíková, Xenie Chytrá a Michaela Bendová. Autorem scény a kostýmů je Jaroslav Malina. -gal-

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Práce, Ostrava

- 4. I. 1970

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 6/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Ostrava

19. XII. 1969

OSTRAVSKÉ DIVADLO PETRA BEZRUČE uvedlo nedávno premiéru hry J. B. Thomase „Charleyova teta“ v režii A. Müllera. Na snímku J. Dvořák, M. Čížek, J. Těšitel a P. Handl při generální zkoušce.

V POHOSTINSKÉ REŽII Aloise Müllera uvede dnes večer ostravské Divadlo Petra Bezruče premiéru komedie anglického autora J. B. Thomase Charleyova teta. Výpravu obstaral Otakar Schindler, hudebně spolupracoval Josef Kostriba, choreograficky Julie Jastrěbská j. h. Na snímku ze zkoušky představujeme herce J. Dvořáka, M. Čížka a P. Handla.

FOTO: ZDENĚK OSIF

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Průboj, Ústí nad Labem
- 2. XII. 1969

Divadlo F. X. Šaldy v Liberci uvedlo dne 22. listopadu premiéru veselohry
Waltera Brandona Thomase Charleyova teta. Na snímku z této hry je Lord
Babberley a sirotek Ella Delahayová (Erik Zámeš a Michaela Bendová).